

Ze weet nooit waar de vorm zal eindigen maar als het af is, is het klaar. Hoe Peggy Kuiper's heimwee naar haar jonggestorven moeder leidt tot de creatie van een fantasiewereld vol geborgenheid.

Het proces, de tocht & de worsteling

Tekst
Marieke Sibarani
Fotografie
Fauve Bouman
Visagie
Marije Koelewijn

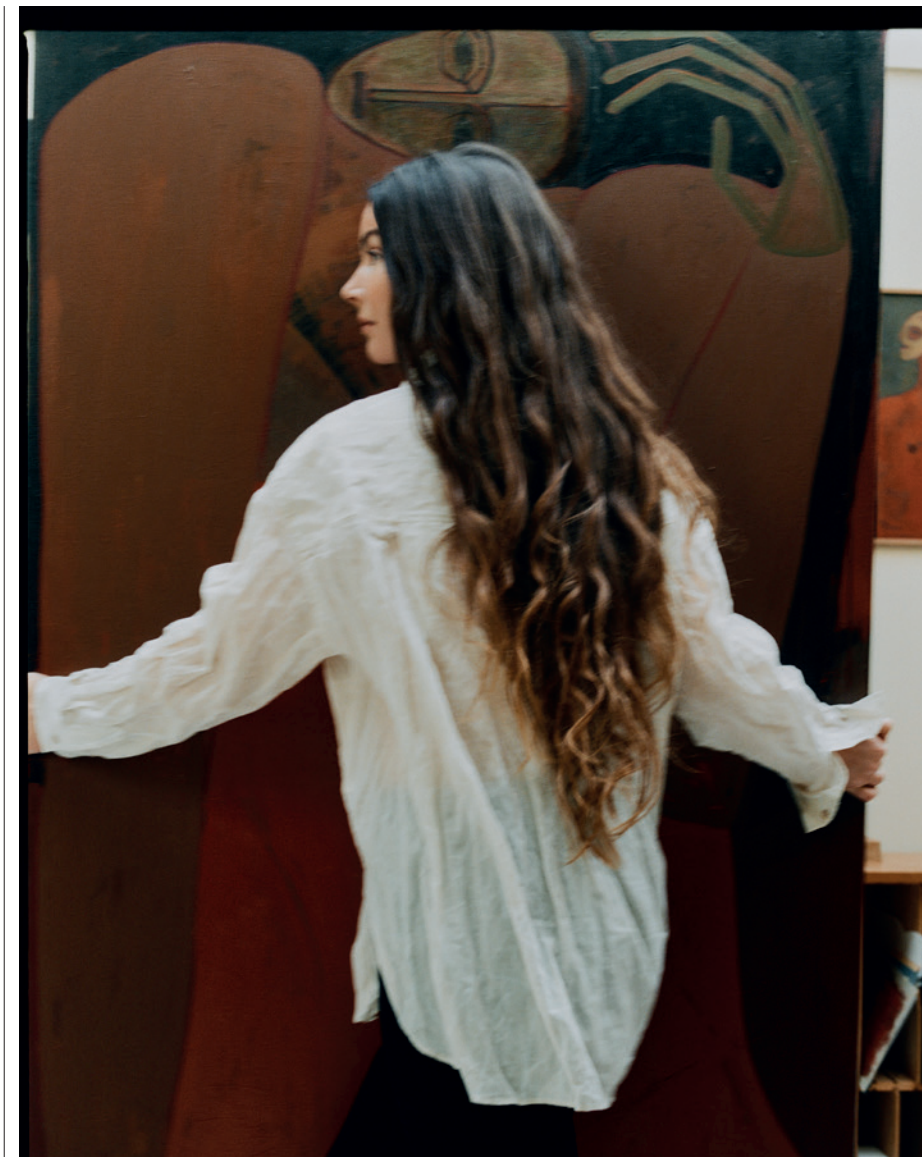
Ze zoekt de eenvoud op, een wandeling in het bos, een samenzijn met de natuur, zicht op zee. Routines zijn belangrijk. Overzichtelijke dagen, een lege agenda. Kunstenaar Peggy Kuiper (Haarlem, 1986) is graag en veel op zichzelf. Vanuit die rust kan ze de dag starten met schilderen. Soms is er ruis, door wereldproblematiek of een andere hersenkraker, maar ook dan begeeft ze zich naar haar aangrenzende atelier waar ze dagelijks te vinden is. Vanuit ongemak wordt nu eenmaal ook gecreëerd.

Haar werk bevat diepe tinten. Bruin, oranje, rood. De kleuren hebben een emotionele lading, er is een reden om een bepaalde kleur in acrylverf te zijn. Door de afmeting, vaak twee bij twee meter, zijn de doeken imposant maar niet overheersend. Gestaltes met een gesloten, eenzame, neergeslagen en een enkele keer een open blik, in vormen die door de rondingen en belijningen bij de mens horen, maar tegelijkertijd een op zichzelf staand soort lijken. Opmerkelijk zijn de dunne en lange vingers aan een zittend of staand lijf.

Introvert, een dromer

Over die gestaltes zegt ze: “Ze dragen een emotie met zich mee die ik vroeger heb gevoeld. Als kind was ik een observator, zowel naar de buitenwereld als naar mijzelf. Ik was introvert, een dromer, en ik creëerde fantasiewerelden in mijn hoofd. Het was voor mij lastig om me te uiten met woorden, en het lukte mij moeilijk om contact te maken met alles wat zich buiten mijzelf bevond. Mijn manier van expressie was op papier. Ik tekende en vertrouwde op papier toe wat ik werkelijk dacht en voelde.

Tijdens de reis die ik maakte op mijn doeken ontdekte ik de ware zoektocht, het was een verlangen naar geborgenheid. Mijn handelingen op doek, het hele proces dat leidt naar het uiteindelijke resultaat, wordt gedreven door heimwee. Heimwee naar vroeger, de warmte van mijn oma, de veiligheid van mijn moeder. Een verlangen naar haar, die ik op jonge leeftijd ben verloren. Het is haar warmte waar ik naar

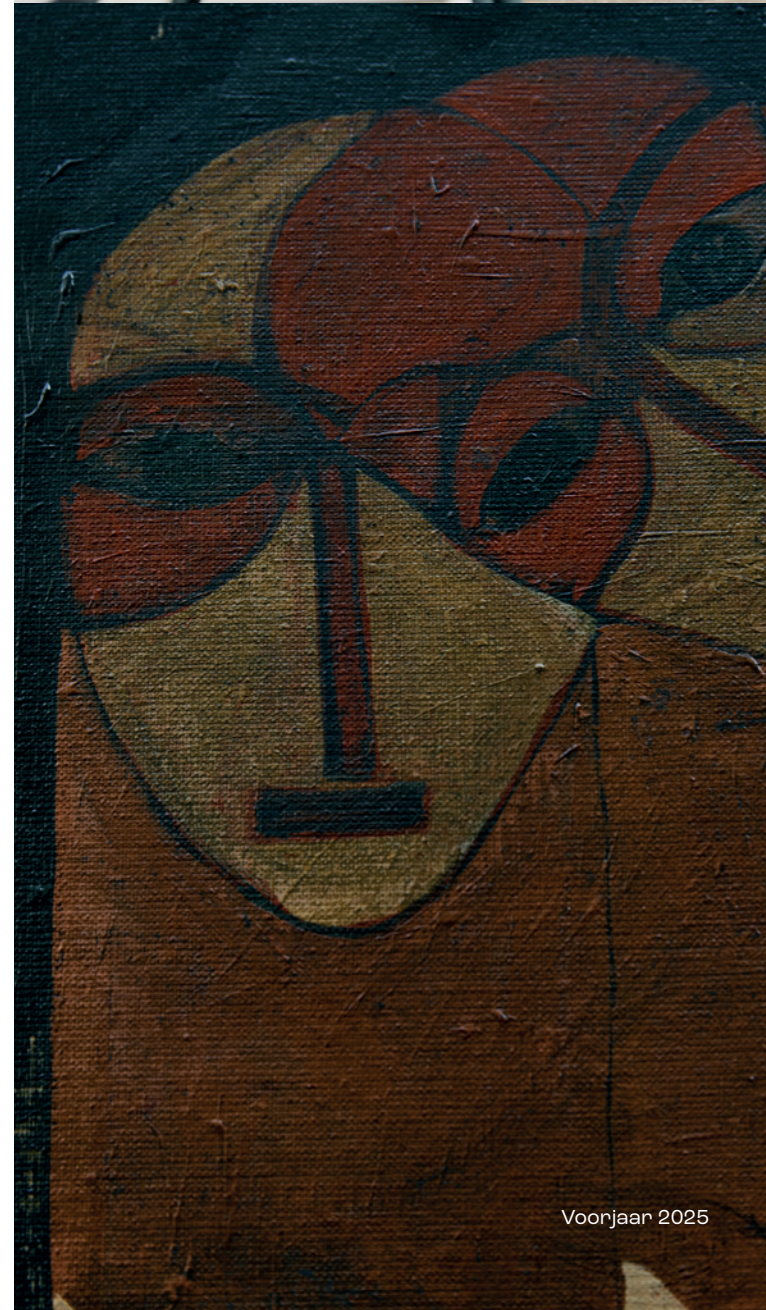
“TIJDENS DE REIS DIE IK MAAKTE OP MIJN DOEKEN ONTDEKTE IK DE WARE ZOEKTOCHT: EEN VERLANGEN NAAR GEBORGENHEID”

Peggy Kuiper

op zoek ben, het is haar geborgenheid die ik in mijn schilderijen verwerk en uiteindelijk ook vind.”

“De verbinding die ik in mijn jonge jaren niet kon leggen, lukt mij nu wel. Mijn werken communiceren met de buitenwereld, ze leggen contact met de kijker. Het contact tussen het doek en mij is een dialoog, mijn werk wordt nooit beïnvloed door een derde. Het proces, de tocht, de worsteling die soms optreedt, de vragen die ik mezelf opleg, die blijven bij mij. Ik praat er alleen met mijn partner over, »

(Lees verder op pagina 58)

(Vervolg van pagina 53)

» hij is een belangrijk persoon voor mij die mijn wereld van creatie begrijpt.”

Haar werken ontstaan op een organische manier. Het is een intuïtieve drift, waarbij de oorsprong diep van binnen zijn weg naar het doek vindt. In een verstilde dialoog vertaalt Peggy dát wat ze vroeger mogelijk niet kon verwoorden. Ze weet nooit waar de vorm zal eindigen maar als het af is, is het klaar. Ook dat is een gevoel. De figuren op het doek vinden vanuit een oorspronkelijkheid een plek, als ze een taal machtig zouden zijn, zouden we slechts klanken horen, een oervorm van geluid.

De figuren worden vaak geassocieerd met vrouwen, maar ze voelen voor Peggy neutraal. Op eerdere doeken zijn af en toe borsten te vinden maar ze ontdekte dat het niets toevoegde.

Puurheid

Peggy Kuiper kijkt graag naar werk van anderen, ook om te zien wat jongere mensen beweegt. Ze bezoekt exposities, maar verwondert zich ook over andere expressievormen – films, architectuur of kunstenaars. “De Amerikaan Cy Twombly – beeldhouwer, fotograaf en schilder – begrijp ik heel goed. Zijn schilderijen geven expressie aan een manier van

“
‘KINDEREN TEKENEN
ZONDER ERBIJ NA
TE DENKEN, ZONDER
CONCESSIES TE DOEN.
HET IS EEN VORM VAN
PUURHEID DIE WIJ ALS
VOLWASSENEN ZIJN
KWIJTGERAAKT’

Peggy Kuiper

werken die ik herken. Hij raakt mij door zijn kinderlijke oorspronkelijkheid. De mate van grenzeloosheid waarmee hij het doek verkent, toont een vrijheid wat inspirerend op mij werkt. Het is een vorm van puurheid die wij als volwassenen zijn kwijtgeraakt. Kinderen tekenen zonder erbij na te denken, zonder enige concessies te doen. Die onbevangen blik en het tekenen op pure intuïtie raak je kwijt door de opinie van anderen die je als kind al snel krijgt opgelegd. Als kunstenaar probeer je jezelf weer te vinden en te ontsnappen aan de heersende opinie. Om die oorspronkelijkheid weer te ontdekken, je vrijheid te ervaren en die lijn van puurheid te volgen, groei je uit tot de kunstenaar die je uiteindelijk wordt.”

Peggy’s werken zijn in de loop van de tijd veranderd. Waar in het begin figuren elkaar nog omringen en elkaars gezelschap opzoeken, lijken ze in haar latere werken genoeg aan zichzelf te hebben of hooguit in samenspraak met een ander te zijn.

“Toen ik net begon, had ik die meerderheid nodig. Het leek alsof ik steun zocht door ze in meertallen op het doek te plaatsen. Ik wilde de afzondering nog niet blootleggen waar ik intussen meer naar toe groeide. Nu is dat niet meer nodig. Ze zijn onafhankelijker en krachtiger geworden om het doek alleen te vullen.”

“
‘SUCCES HEEFT VOOR
MIJ NIETS TE MAKEN
MET EEN GOED
SCHILDERIJ. HET
KAN WEL TIEN JAAR
DUREN VOORDAT JE
ALS KUNSTENAAR
ERKENNING KRIJGT’

Peggy Kuiper

De maskers, vooral zichtbaar op de zelfportretten, zijn ook door groei overbodig geworden. Peggy is zachter geworden. De kwetsbaarheid waaraan iedere kunstenaar zichzelf blootstelt, mag gezien worden. Ze mag fouten maken, en deinst er niet voor terug ze te laten zien. Soms schildert ze vijf lagen over elkaar voordat ze tevreden is met het eindresultaat. Ze hoeft zichzelf niet meer te vermommen, het masker mag af. In maatschappelijke zin staan de maskers voor het mechanische deel van communiceren waar we allemaal aan meedoen. De manier waarop we ons in een bepaalde sociale omgeving horen te gedragen, met de daarbij horende verwachting van derden gaan samen met het masker dat we opzetten terwijl wij ons soms zo anders voelen.

Inspirator

De Franse kunstenaar Louise Bourgeois zei ooit: “Mijn kunst komt voort uit mijn problemen.” Bourgeois geldt voor Kuiper geldt als een inspirator door de manier waarop ze zichzelf droeg omdat niemand anders dit deed. De trauma’s uit haar jeugd – haar vader vertrok om te vechten in de Eerste Wereldoorlog; de gouvernante, met wie ze een sterke band opbouwde, bleek de minnares van haar vader te zijn; haar moeder overleed toen ze twintig jaar was – werden haar stuwkracht. Bourgeois, bekend om haar *Maman*, de tien meter hoge bronzen spin die dit jaar te zien is in het Londense Tate Modern, wist haar pijn om te buigen naar een positieve kracht.

Peggy: “Ik kijk graag naar haar werk, de expressie van haar kinderlijke tekeningen maar vooral haar wilskracht is bewonderenswaardig. Haar werk werd na een solo-show in New York pas dertig jaar later weer opgepikt, rond haar zestigste. Het heeft haar nooit weerhouden om te blijven geloven waar ze mee bezig was. Voor mij is dat gegeven interessant, het pad van dertig jaar dat ze aflegde om daar te komen. Succes heeft voor mij niets te maken met een goed schilderij. Het kan wel tien jaar duren voordat je »

» als kunstenaar erkenning krijgt. En er zijn meerdere factoren die een rol spelen: de timing, de periode waarin je (als vrouw) opereert, en een dosis geluk.

Ik ben een doorzetter, heb een sterke discipline en ik hou mij aan mijn routines. Vroeg opstaan, wandelen met mijn hond Balou, in stilte dromen en aan het eind van de ochtend een uur of vijf werken. Ik dwing mezelf om door te gaan, ook als ik ergens doorheen moet. Mijn grootste angst is om stil te staan, dus stappen zetten buiten mijn comfort zone hoort daar bij. Zodra ik mij te comfortabel voel in wat ik op het doek doe, is het tijd om te zoeken. Het kost veel energie om uit te vinden welke weg ik moet inslaan om mijn nieuwe expressie te vinden. Dat trage proces maakt onderdeel uit van de groei.”

Intuïtie

Voor vrouwen in de kunst is het altijd een moeilijke weg geweest om erkenning en aandacht te krijgen. Ook de prijzen van hun werken lagen erg uiteen met die van de mannelijke kunstenaars. De Amerikaanse kunstenaar Joan Mitchell, vertegenwoordigster van het abstract expressionisme en met haar 390 miljoen dollar ooit de duurste vrouwelijke kunstenaar, verbleekt bij het bedrag van Picasso, 6,2 miljard. Kuiper: “Ik wil mij niet bezig houden met de verkoopbaarheid van mijn werk, het zou mijn artistieke vrijheid verstoren. Door de commercialiserende visie en de druk erachter zou ik meer productie draaien in plaats mijn intuïtie op doek te volgen.”

De persoonlijke keuzes die je maakt en de stappen die je zet, maken je als kunstenaar kwetsbaar. De emoties die daaraan verbonden zijn, vertalen zich op het doek. Het is een openbaring die je blootstelt aan de wereld. Ik maak net als een ander keuzes die levensgrijpend zijn. Zo denk ik dat ik geen kinderen wil. Na mij stopt mijn generatie. Dat verweringsproces kost tijd en moet een vorm krijgen. Ik laat het plaatje in mijn hoofd los en wissel het in voor een andere afbeelding. Ik ben een loner. Het is mijn

“IK WIL MIJ NIET BEZIG HOUDEN MET DE VERKOOPBAARHEID VAN MIJN WERK, HET ZOU MIJN ARTISTIEKE VRIJHEID VERSTOREN”

Peggy Kuiper

hond Balou en ik. Mijn partner heb ik er ook heel erg graag bij, maar daarmee stopt het. Ik leef voor mijn werk, daar haal ik mijn geluk uit. Het is een expressie waarin ik zoveel kwijt kan, dat past in de vorm waarin ik wil leven.” «

ZIEN

Het werk van Peggy Kuiper wordt vertegenwoordigd door Reflex Modern Art Gallery, Lijnbaansgracht 290A, Amsterdam